

Onderzoek naar behandeling voor COVID-19

In 2021 is ZonMw in opdracht van het ministerie van VWS gestart met onderzoeksprogrammering op het gebied van behandeling voor COVID-19. Deze programmering bestaat op dit moment uit de volgende drie (deel)programma's met aangegeven looptijden:

- Deelprogramma behandeling 2021-2025
- Addendum 2022-2025
- COVID-FAST 2022-2024

Binnen deze programma's zijn verschillende trajecten van waaruit door ZonMw acties worden ondernomen. Hieronder een beknopte update per traject met toekomstige acties.

Kennishiaten medisch specialistische zorg

Vanuit het deelprogramma behandeling lopen 11 projecten n.a.v. kennisvragen die betrekking hebben op behandeling in de medische specialistische zorg (MSZ) uit de verschillende COVID-19 kennisagenda's van de FMS. De meest recente kennisagenda (van mei/juni 2022) bevat twee nieuwe vragen die betrekking hebben op behandeling. Op dit moment worden deze uitgewerkt tot een projectaanvraag door relevante onderzoeksconsortia. Deze en nieuwe behandelvragen die betrekking hebben op behandeling binnen de MSZ worden opgepakt vanuit Thema 2: Actuele zorgvragen en Thema 3: Doelmatige inzet van het Addendum.

Kennishiaten eerstelijnszorg

Het Consortium Onderzoek Huisartsgeneeskunde bestaande uit de acht Nederlandse vakgroepen huisartsgeneeskunde en het Nivel werken momenteel aan i) een versterking van de onderzoeksinfrastructuur in de eerstelijnszorg en ii) thuisbehandeling van COVID-19 door de huisartsenzorg. Daarbij onderzoekt het consortium meerdere behandelingen tegen COVID-19 en heeft daarnaast ook gekeken of onderzoek naar het nieuwe antivirale middel Paxlovid via de huisarts kon worden onderzocht (dit bleek helaas praktisch niet haalbaar in verband met logistieke uitdagingen rondom inzet van Paxlovid vroeg in de behandeling). Eventuele andere nieuwe behandel mogelijkheden via de eerstelijnszorg kunnen in de toekomst door het consortium worden opgepakt. Begin 2023 zal er een *site-visit* plaatsvinden bij deze studie door een ZonMw begeleidingscommissie.

Kennishiaten preventieve behandeling

N.a.v. inventarisaties over de invloed van leefstijl en voeding in de behandeling van infectieziekten zoals COVID-19 worden verschillende acties ondernomen. Er is een internationale subsidieronde opgesteld rondom het effect van voeding op het versterken van de immuniteit ter preventie van ernstige symptomen door infectieziekten zoals COVID-19. Daarnaast worden er binnenkort rondes gestart voor i) het voorkomen of verergeren van klachten in de acute fase na COVID-19 en gerelateerde infectieziekten door het aanpakken van ondervoeding bij patiënten met obesitas en ii) onderzoek om inzicht te krijgen in hoe leefstijl ingezet kan worden in het ondersteunen en bevorderen van sneller herstel van patiënten met COVID-19 en gerelateerde infectieziekten.

Actuele behandelvragen, aanvullingen en vervolgonderzoek

Het Adviespanel innovatieve behandelingen adviseert mede op basis van inventarisaties door IVM over actuele behandelvragen. Op basis van advisering vanuit het Adviespanel en andere relevante commissies zijn binnen het deelprogramma meerdere nieuwe studies gestart en is vervolgonderzoek uitgezet. Op dit moment loopt er een projectaanvraag voor het creëren van een *in vivo* muismodel voor post-COVID, wat kan bijdragen aan het testen van potentiële interventies. Op basis van advisering, o.a. vanuit het Adviespanel, over benodigde kennis voor de behandeling van COVID-19 worden actuele behandelvragen opgepakt en vervolgonderzoek mogelijk gemaakt. ZonMw bekijkt ook samen met haar commissies of aanvullend onderzoek nodig is binnen het lopend onderzoek bijvoorbeeld in verband met het optreden van nieuwe varianten. Daarnaast is de verwachting dat er nieuwe behandelvragen zullen komen die o.a. betrekking hebben op post-COVID.

Beleidsurgente vragen (deelprogramma behandeling + addendum)

Er zijn meerdere projecten gestart rondom de ontwikkeling en inzet van immunoglobulines. Daarnaast is er op verzoek van VWS een begeleidingscommissie ingesteld door ZonMw voor het onderzoek naar de behandeling met Nanogam+. Verzoeken vanuit VWS die betrekking hebben op benodigd onderzoek naar de behandeling van COVID-19 kunnen worden opgepakt. De verwachting is dat er nieuwe beleidsurgente vragen zullen komen die o.a. betrekking hebben op post-COVID.

Impuls clinical trial netwerk

Op dit moment is een projectvoorstel in voorbereiding voor 5.1.2i Wetenschappelijk beraad

5.1.2i Wetenschappelijk beraad

Alle onderzoekscentra en meerdere ziekenhuizen in Nederland zijn hierbij aangesloten. Dit maakt het mogelijk om nu en in de toekomst op een snelle en efficiënte manier klinische onderzoek mogelijk te maken. Het initiatief sluit ook aan op het Europese netwerk. De onderzoekinfrastructuur voor vroege fase onderzoek zal tevens onderdeel zijn van het projectvoorstel. Dit onderdeel zal mede invulling krijgen op basis van de inventarisatie die hieromtrent is uitgevoerd in opdracht van ZonMw. Tevens heeft ZonMw via het deelprogramma vaccinstudies opdracht gegeven voor het opstellen van een routekaart voor een zgn. *Controlled Human Infection Model* (CHIM). Deze komt eind 2022 beschikbaar en geeft nader inzicht in mogelijkheden voor de uitvoering van vroege fase onderzoek middels een CHIM.

Op basis van het 5.1.2i Wetenschappelijk beraad onderzoeksvorstel, de vroege fase inventarisatie en CHIM routekaart volgen verder acties voor het realiseren van de benodigde vroege fase onderzoekinfrastructuur in Nederland. Hiervoor waren middelen (€ 5M) gereserveerd via COVID-FAST (budget was nog niet toegekend). Vanwege de complexiteit en benodigd vooronderzoek was het niet mogelijk voor ZonMw om dit budget in 2022 uit te zetten en is een verzoek ingediend om het budget later in te tijd uit te mogen zetten. De gevraagde kasschuif voor deze middelen (naar 2024) is niet geaccordeerd, hierdoor komen deze aanvullende middelen niet beschikbaar.

Er zal in 2023 een inventarisatie worden gestart voor de benodigde onderzoekinfrastructuur binnen de verpleeghuiszorg en op basis daarvan wordt besloten welke vervolgstappen nodig zijn

Thema 1: Snelle translatie

Vanuit het COVID-19 programma zijn de bottom-up rondes (2020/2021) 34 projecten gefinancierd die betrekking hebben op behandeling. Daarnaast lopen er vanuit het deelprogramma behandeling nog 15 projecten. Vanuit de huidige rondes worden nog eens ~10 projecten verwacht. Hiermee komt het totaal op >50 projecten.

Er is vanuit het budget voor actuele behandelvragen en vervolgonderzoek inmiddels vervolgonderzoek ingezet op 5 van bovenstaande studies. We verwachten in de aankomende periode meer vervolgonderzoek op de lopende onderzoeken toe te kennen. Om snel inzicht te krijgen in de potentie van de lopende onderzoeken zal begin 2023 door ZonMw een inventarisatie worden gemaakt om snelle translatie van nieuwe kennis en innovaties richting behandelingen mogelijk te maken.

Thema 2: Actuele zorgvragen en Thema 3: Doelmatige inzet

Nieuwe behandelvragen die betrekking hebben op de MSZ worden opgepakt binnen dit traject. Op dit moment lopen er twee aanvragen: i) naar de (kosten)effectiviteit van een integrale persoonsgerichte multidisciplinaire behandeling van patiënten met COVID-19 en ii) naar de inzet van immuunmodulerende middelen. De verwachting is dat er nieuwe behandelvragen zullen komen die o.a. betrekking hebben op de doelmatige inzet (effectiviteit en kosteneffectiviteit) van bestaande behandelingen tegen COVID-19.

Thema 4: Versterking (preklinische) onderzoekinfrastructuur

Voor de versterking van de preklinische infrastructuur is een subsidieronde geopend voor de ontwikkeling (preklinische) technologie die kan bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe COVID-19 therapieën. Binnen deze ronde zijn cha projectideeën ontvangen waarvan cha zijn gevraagd om uit te werken. De commissievergadering vindt plaats op 8 december 2022. De besluiten worden naar verwachting eind 2022/begin 2023 genomen.

COVID-FAST

Onder coördinatie van FAST is de subsidieronde *sluuteltechnologieën voor COVID-19 behandeling* geopend. Naast de doorontwikkeling van sluiteltechnologieën voor de behandeling van COVID-19 richt deze ronde zich op het opbouwen en versterken van intensieve en duurzame publiek-private samenwerkingen. Er zijn cha projectideeën ontvangen waarvan cha zijn gevraagd om het idee verder uit te werken. Door de zeer korte aanvraag termijn (van slechts 6 weken) is het aantal ingediende project-ideeën beperkt gebleven. De planning is dat een tweede ronde volgt met een langere aanvraagfase, maar er kan eventueel ook naar andere mogelijkheden worden gekeken om deze middelen uit te zetten, bijvoorbeeld naar (klinisch) onderzoek voor de behandeling van post-COVID.

Post-COVID

Een deel van de nog beschikbare middelen kan mogelijk worden verplaatst naar een nieuw programma gericht op mechanistisch onderzoek voor de behandeling van post-COVID.

Looptijd van de programmering is van 2021 tot 2025. Een overzicht van de lopende projecten in de bijlage. Hieronder een overzicht van het budget en de resterende middelen van 2022 tot 2025 binnen de verschillende trajecten. Detail overzicht in de bijgevoegde Excel.

Trajecten	Begroting indicatie	Budget vastgelegd	Budget gereserveerd	Resterende budget
Kennishiaten medisch specialistische zorg Kennishiaten eerstelijnszorg Kennishiaten preventieve behandeling Actuele behandelvragen, aanvullingen en vervolgonderzoek – voor post covid Beleidsurgente vragen – achterhand acute covid Impuls clinical trial netwerk Vorbereidende studies			5.1.1c	
Thema 1: Snelle translatie Thema 2: Actuele zorgvragen Thema 3: Doelmatige inzet Thema 4: Versterking infrastructuur Beleidsurgente vragen- voor post covid				
COVID-FAST				
Totaal			5.1.1c	